

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

תוכן

- א. הבא מעות וטול את שלך שומר שכר אבל נמרתיו ... שומר חנם.....2
- ב. אמר לו שואל שלח ושלחה ומתה חייב וכן בשעה שמחזירה ... שהחזיר בתוך ימי שאילתה אבל לאחר ימי שאילתה פטור... מסתברא פטור משואל וחייב כשומר שכר הואיל ונהנה מהנה הוה.....4
- ג. הלוקח כלים מבית האומן לשגרן לבית חמיו ואמר לו אם מקבלין אותן ממני אני נותן לך דמיהן ואם לאו אני נותן לך לפי טובת הנאה שבהן ונאנסו בהליכה חייב בחזירה פטור מפני שהוא בנושא שכר.....6
- ד. ההוא גברא דזבין ליה חמרא לחבריה אמר ליה קא ממטינא ליה לדוכתא פלוני אי מזדבנא מוטב ואי לא מהדרנא ליה נהליך ... ובהדי דקא אתא אתנים ... חייביה ... חזרה דהאי הליכה ... אילו אשכח לזבניה מי לא זבנה.....7
- ה. שמור לי ואשמור לך שומר שכר ... שמירה בבעלים היא ... דאמר ליה שמור לי היום ואשמור לך למחר.....9
- ו. שמור לי ואשמור לך השאילני ואשאילך שמור לי ואשאילך השאילני ואשמור לך כולן נעשו שומרי שכר זה לזה ... דאמר ליה שמור לי היום ואשמור לך למחר.....11
- ז. ההוא גברא דאוגר ליה חמרא לחבריה אמר ליה חזי לא תיזול באורחא דנהר פקוד ... אין באורחא דנהר פקוד אזלי ומיהו ליכא מיא.....12
- ח. מה לי לשקר במקום עדים לא אמרינן.....13
- ט. אמר לו הנח לפניך אינו לא שומר חנם ולא שומר שכר ... הא סתמא ולא כלום...13
- י. אם הכנים ברשות בעל הצר ... אינו חייב עד שיקבל עליו בעל הבית לשמור.....14
- יא. הכא שוקא לאו בר נטורי הוא אנה ותיב נטר לך קאמר ליה ... הכא הנח ואנא מנטרנא קאמר ליה דאי סלקא דעתך הנח ותיב ונטר קאמר ליה אי לאותבה רשותא בעי למשקל מיניה.....15
- יב. המלוה את חברו על המשכון ואבד המשכון ... יכול לומר לו כלום הלויתני אלא על המשכון אבד המשכון אבדו מעותיך אבל הלוחו אלף זוז בשטר והניח לו משכון עליהם דברי הכל אבד המשכון אבדו מעותיו.....16

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

דף פא.

א. הבא מעות וטול את שלך שומר שכר אבל גמרתיו ... שומר חנם

כבר התבאר לעיל דף פ: שאומן המקבל¹ הפיץ לתקנו², נעשה עליו שומר שכר, ואינו פטור אלא באונסים, אלא שיש אומרים³ דהיינו דוקא כשמקבל לתקנו בביתו, ודוקא בקבלנות⁴, ויש סוברים⁵ שגם בשכיר יום בבית בעל

¹ שו"ע ונו"כ שו א

² והנה כל הפוסקים לא דנו אלא בחפיץ הניתן לו לתיקון, ובחפיץ שאינו מתקן אלא משתמש בחפיץ של בעה"ב לצורך מלאכתו, כגון שמתקן שלחן בבית בעה"ב ומשתמש בפטיש של בעה"ב, אם לפי תנאי השכירות או הקבלנות היה צריך להשתמש בשלו, אלא שבעה"ב השאיל לו, הרי הוא שואל נמור, מיהו כשמנתאי השכירות יכול להשתמש בחפיץ של בעה"ב, שואל ודאי לא הוי, אבל ש"ש מסתבר דהוי, פתחי חושן חלק ג פרק א הערה ו

³ הב"ח ודייק מדברי רש"י דהמשנה איירי כשמקבלים החפיץ לבניהם, ושייך הטעם דתפיס ליה אאגריה, אבל אומן העושה מלאכה בבית בעה"ב, אין לו דין שומר כלל, ואפילו ש"ח אינו, דהא לא נסתלקו הבעלים משמירתו, כיון שאין האומן רשאי להביא הכלי לביתו, ומפרש כן גם דברי הטור, אמנם מה שהוסיף הטור בקבלנות כתב הב"ח דלאו דוקא, ואפילו מקבל כשכיר יום נעשה ש"ש אם לוקח החפיץ לביתו. והפרישה כתב בדעת הטור דדוקא בקבלנות שייך לומר בההיא הנאה שנתנו לו לתקן ולהרויח נעשה ש"ש, אבל שכיר יום לא סמכא דעתיה, שאפשר שלמחר ימסרוהו לאחר, והסמ"ע (בסק"א) הביא מדבריו בפרישה וכתב עוד שסתם קבלן עושה המלאכה בביתו ושייך בו שמירת הכלים מנגבים, משא"כ בשכיר יום דמסתמא עושה המלאכה בבית בעה"ב ואין השמירה עליו. ולכאורה משמע מלשונו גם בטעם זה כמו בטעם הראשון שבא לחלק בין קבלן לשכיר, ולא לחלק בין עושה מלאכה בביתו לבין עושה בבית בעה"ב, אבל בהידושי צמח צדק כתב בדעת הסמ"ע דתרתיה בעי, והיינו דוקא קבלן דדוקא בבית האומן נעשה ש"ש. והמהנ"א (ה' שומרים סימן מא) כתב שדוקא כשעושה מלאכה בביתו נעשה ש"ש, שהואיל ולהנאתו הוא אצלו גמר נפשיה לשמרו, שאם לא ישמרנו מי ישמור, אבל בבית בעה"ב דלאו משום הנאתו נמצא שם, דבלא"ה הוא ברשות בעה"ב, אפילו ש"ח אינו, שהרי לא נסתלקו הבעלים משמירה, ועי' כנה"ג (סימן שו).

⁴ שכיר יום בביתו, לדעת הב"ח והש"ך והמהנ"א הוי ש"ש, דלא כסמ"ע הנזכר

⁵ הש"ך (סק"א) כתב שאפילו שכיר יום ואפילו בבית בעה"ב דינו כש"ש, ומ"ש רש"י ותוס' שעושים המלאכה בביתם, היינו לסוגית הגמרא דבעי לאוקמי מתני' אפילו למ"ד שוכר כש"ח, ואומן שאני דתפיס ליה אאגריה, אבל למאי דקיי"ל להלכה דשוכר כש"ש, נעשה ש"ש משום שזוהו שכרו, שמשתכר כמה שנותן לו מלאכה, והמשל"מ (פ"י משכירות ה"ג) הסכים לדעת הש"ך, ועי' דברי משפ"מ.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

החפץ⁶, והסכמת רוב הפוסקים⁷ שאפילו שילם לו כל שכרו מראש, דינו כשומר שכר.

אומן שגמר לתקן החפץ⁸, ואמר לבעל החפץ טול את שלך, אף על פי שהזכיר גם שיביא דמי התיקון, אינו אלא שומר הנם, דכיון שאמר לבעה"ב שגמר⁹ לא נתרצה להיות עוד שומר שכר עליו. אבל אם אמר לו הבא מעות וטול את שלך נשאר שומר שכר שמכיון שגילה דעתו שרוצה לעכבו עד שיביא לו שכרו, הרי נהנה במה שמחזיק החפץ אצלו. ואם אמר טול את שלך ואיני רוצה לשמור עוד, דעת הרבה פוסקים¹⁰ שאפילו שומר הנם אינו. ואם אמר לו בתחלה כשקיבלו שביום זה יהיה מוכן ויבא לקבלו, יש לדון שדינו כאומר גמרתיו¹¹.

⁶ ונלענ"ד דלאו דוקא אומן, דה"ה פועל שכיר העושה מלאכתו של בעה"ב, לדעת הש"ך והמשל"מ דינו כש"ש על הכלים שעושה בהם המלאכה, ואפילו לדעת שאר האחרונים, אפשר שלא פמרו אלא בבית בעה"ב שנמצא שם בקביעות, אבל במקום שאין בעה"ב נמצא שם בקביעות, כגון בשדה או בבית הרושת, לדעת הב"ח והמחנ"א דינם כש"ש, דכיון שאין הבעלים שם ה"ז כנסתלקו משמירה ומוטל עליהם דין שמירה עכ"פ, ומשום שכרם נעשים ש"ש, מיהו לדעת הסמ"ע נראה שפועל שכיר לעולם אינו נעשה ש"ש. פתחי חושן שם ועיי"ש מה שנדחק בשכירים לחרוש שהתבאר לעיל שהיבים רק בפשיעה

⁷ פ"ת שם א

⁸ שו"ע ונו"כ שם

⁹ בתשב"ץ (ח"ב טור ב סימן כד) מדייק מדברי הפוסקים דמה שאמרו שאם אמר אומן גמרתיו פסק מלהיות ש"ש, היינו דוקא כשהיה ביד הבעלים ליקח החפץ ולא לקחו, אבל אם אינו יכול, כגון שהוא כלי גדול וצריך לשכור פועלים והלך לשכור, או שלא היה יכול לקחתו מיוחד לסמים, אף על פי שאומר גמרתיו וידע הבעלים שגמר, עדיין ש"ש הוא

¹⁰ רמ"א שם וכפירוש הסמ"ע (סק"ד) שאם אמר הבא מעות וטול את שלך ואיני שומרו עוד, נשאר ש"ש, דסוף סוף תלה עיכוב החפץ בהבאת המעות, והסכים בנה"מ (סק"ב) לדעתו, עיין שם, ובחידושי צמח צדק מצדד לומר שאם אמר לו בפירוש הבא מעות ואם תאחר מלהביא תוך יום או יומיים איני רוצה לשמרו עוד, אפשר שנפטר בכך לאחר שעבר הזמן ולא הביא, דמה שאמרו שדינו כש"ש משום דתפס ליה אאגריה, היינו דוקא בזמן שדרך בני אדם להתעכב מלשלם, וזה רוצה לעכב החפץ, נעשה ש"ש, אבל יותר מדרך בני אדם אינו חייב לשמרו, וכיון שאמר בפירוש שאינו רוצה לשמרו נפטר, ומ"מ נשאר בצ"ע, שמדברי התוספתא משמע שכל שתופסו על שכרו הוי ש"ש בעל כרחו. ואם כבר קיבל שכרו, משמע מדברי הש"ך (סק"ב) שבטול את שלך אפילו ש"ה אינו.

¹¹ ובמחנ"א (הלכות שומרים סימן כג) מצדד לומר שאפילו לא אמר לו גמרתיו, אם ידעו הבעלים שגמר, הו"ל כאילו הודיעו, עיין שם באריכות. וכתב בכנה"ג (סימן שו הגה"מ אות ו) בשם מהרש"ך שאפילו כבר קיבל הבגד מן האומן אלא שהוברר שלא גמרו כראוי והחזירו לאומן, דינו כש"ש.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ץ 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

ב. אמר לו שואל שלח ושלחה ומתה חייב וכן בשעה שמחזירה... שהחזיר בתוך ימי שאילתה אבל לאחר ימי שאילתה פטור... מסתברא פטור משואל וחייב כשומר שכר הואיל ונתנה מהנה הוה

עוד התבאר שם שלח המשאיל¹² החפץ ביד שליח, אף על פי שהוא בנו או שכירו של שואל, כל שלא הגיע לרשות השואל, אינו חייב בשמירתו, עשה השואל שליח משהגיע ליד השליח נתחייב השואל, ואם אמר לו השואל לשלוח ביד פלוני, או שהסכים לכך, משהגיע החפץ ליד השליח מתחייב השואל¹³,

ואם השליח הוא¹⁴ עבד כנעני של משאיל¹⁵, אף באופן זה פטור.

וכמחזיר השואל¹⁶ ביד שלוחו אינו נפטר מאחריות כל זמן שלא הגיע ליד הבעלים.

¹² שו"ע ונו"כ שם ה

¹³ בערוה"ש מצדד לומר שמיד כשהוציאה השליח מרשות בעלים, אף על פי שלא משכה לרשותו חייב השואל, עיין שם בטעמו, וסיים בצ"ע לדינא, וכתב בנה"מ (ס"ק יא) בשם הר"ן שהקשה איך נעשה שלוחו של שואל כדיבור או בהסכמה, ותירץ דנעשה כאילו אמר למשאיל אמור לשליח בשמי שיביאם אלי, וכיון שהסכים לכך נעשה השליח כשלוחו של שואל, ועוד תירץ שמתחייב מדין ערב, והסביר הנה"מ שעל פיו נסתלק הבעלים משמירתו, אלא שמדין ערב לא היה מתחייב אלא בנו"א דשייך בהם שמירה, אבל לא באונסין שאף הבעלים לא היה יכול לשמרו, אלא שמ"מ כיון שמתחייב כדין שומר מדין ערב, חייב גם בדיני שואל מכת אמירתו (וצ"ע בדברי הנה"מ שפתח בדין גו"א וסיים בדין שומר חנם). ועיי' דברי חיים (דיני העושה שליח סימן ב) מ"ש בדין שליחות בעל הממון, ובשבילי דוד (סימן קכא). וכתב הנה"מ שיש נ"מ בין שני תירוצי הר"ן, שלטעם הראשון נעשה שלוחו של שואל, וממילא אין המשאיל יכול לחזור בו, אבל לתירוץ שני שמדין ערב הוא, יכול המשאיל לחזור. ועוד נ"מ שלתירוץ הראשון אינו מועיל אלא כשהשליח הוא בר שליחות, ואילו לתירוץ שני מתחייב מדין ערב גם כשהשליח הוא הש"י, ומשמע שגם כשמסר לחש"י יש דין ערב.

¹⁴ שו"ע ונו"כ שם ו

¹⁵ ד עבד כיד רבו, וכאילו לא יצא עדיין מרשות משאיל. ובמהנ"א (ה' שלוחין סימן ה) משמע דה"ה ביד קמן ומי שאינו בר שליחות לא מיקרי יצא מרשות משאיל, והקשה מ"ש ממלוה שאמר שלח ביד פלוני, שאפילו הוא קמן נפטר הלוה (כמבואר סימן קכא סעיף א), ותירץ דשאני שואל בחיוב אונסין שאין הוא גורם, שגם אילו לא שלחו היה בא האונס. ולפי דבריו בשאר חיובי שומרים חייב השואל.

¹⁶ שו"ע ונו"כ רצ"ד

תרומות והנצחות | בנק הדואר | ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

שלח המפקיד¹⁷ לקבל פקדונו, מיד¹⁸ כשמסר הפקדון ליד השליח נפטר מאחריות¹⁹, אבל אם לא אמר לו שימסרו לשליח, אלא גילה דעתו שאם ירצה ישלחנו בידו, חייב באחריות, ומ"מ אינו יכול לחזור וליטלו מיד השליח²⁰.

גם בהשאלה אם אמר לו המשאיל²¹ להחזירה על ידי שליח, מיד כשבא ליד שליח נפטר מאחריות.

משכלה זמן השאלה שקבעו²², אף על פי שהחפץ עדיין ברשות שואל, אינו חייב באונסין, אבל יש לו דין שומר שכר על החפץ²³. אבל תוך הזמן, אף על פי שהפסיק מלהשתמש בו, חייב באונסין עד שיחזירו לרשות משאיל²⁴.

¹⁷ שו"ע ונו"כ קפח ג

¹⁸ כתב הרמ"א (סימן שמ סעיף ה), אם אמר לו שלח ועד שלא הספיק לשלוח מת (המשאיל), לא ישלח, דהא נפל קמי יתמי, ואם שלח, ספק אם חייב באחריותו, ועי' פת"ח (ח"א) דיני הלואה (פרק ה סעיף כז) שהביא מחלוקת הפוסקים בזה, ומדברי הגר"א (שם) משמע שדעת רוב הפוסקים שאינו נפטר מאחריות, וכתב בערוה"ש (שם) ששואל לאחר ימי שאלתה, אף על פי שדינו כש"ש, אינו חייב כלפי היורשים כש"ש, שעיקר הטעם שלאחר השאלה דינו כש"ש הוא משום הואיל ונהנה מהנהגה, וכאן הרי המשאיל שהוא נהנה צוה לשלחו וסילק הנאתו ואחריותו, ואילו מהיורשים לא נהנה שיתחייב כלפיהם, אבל כשלא צוה לשלוח חייב כש"ש אף כלפי היורשים, כיון שכבר נתחייב כלפי אביהם, עיין שם. ועי' דברי משפ"ט (סימן קב סק"א וסימן קכב סק"א).
¹⁹ אע"פ שהוא קטן, וכתב הסמ"ע (סק"ט) דכשאמר לו שלח לי ע"י פלוני, אף על פי שאפשר שלא ידע הבעלים שהוא קטן, פטור, הואיל וקיים מאמרו,

²⁰ שו"ע ונו"כ קכה ב ורצנ ד דכיון שגילה דעתו שחפץ בהחזרת הפקדון זכות הוא לו שיהא ביד השליח, ומ"מ כיון שלא אמר לו בפירוש לשלוח בידו חייב באחריות

²¹ שו"ע ונו"כ שמא ח

²² שו"ע ונו"כ שמג א ושם ח

²³ כיון שנהנה ממנו בזמן השאלה, תיקנו שיהא עליו כש"ש כל זמן שהוא ברשותו. ונראה שאסור לחזור ולהשתמש בו, וכתב במנ"ח (מצוה ס אות ח) שאם השתמש בו הו"ל שולח יד, וכתב בדברי חיים (דיני מכירה סימן כ) בדעת הב"י שאם לא נשתמש השואל בחפץ, אף על פי שבתוך זמן השאלה חייב באונסין, מ"מ לאחר הזמן אין דינו כש"ש כשאר שואל, דלא שייך ביה הטעם כיון דנהנה מהנהגה, עיין שם.

²⁴ במחנ"א (ה' שאלה סימן ז) כתב בדעת הנ"י שהשואל יכול לחזור תוך הזמן, שהקנין והזמן הם לטובתו, וכשחוזר ואומר שאינו רוצה עוד להשתמש בו פסק מלהיות שואל, אבל הרא"ה סובר שאינו יכול לחזור בו אפילו בטול את שלך, ומ"מ אם החזירו לרשות בעלים, אפילו בע"כ נפטר מאחריות, ועי' דברי משפ"ט (סימן עד סק"ב) שהאריך להסביר שיטות הפוסקים והעלה להוכיח כדעת הרא"ה, ועי' חזו"א (ב"ק סימן כג).

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

לא קבעו זמן לשאלה אינו נפטר מאחריות²⁵ עד שיחזירונו לרשות משאיל, ואם הודיע למשאיל שאינו צריך עוד לחפץ, יש אומרים²⁶ שנפטר מאחריות. שאלו למלאכה מסוימת וגמרה, ונאנס קודם שהודיע לבעלים, יש להסתפק אם חייב.

החזירה השואל²⁷ ע"י אחר שלא מדעת משאיל, והוא תוך הזמן, אינו נפטר מאחריות עד שיגיע לרשות משאיל, ויש אומרים²⁸ שאף אם החזיר לאשת המשאיל אינו נפטר אלא אם כן היא נושאת ונותנת בתוך הבית²⁹.

ג. הלוקח כלים מבית האומן לשגרן לבית חמיו ואמר לו אם מקבלין אותן ממני אני נותן לך דמיהן ואם לאו אני נותן לך לפי טובת הנאה שבהן ונאנסו בהליכה חייב בחזירה פטור מפני שהוא בנושא שטר

כבר התבאר במסכת נדרים דף לא: שהלוקח³⁰ חפץ כדי ליתנו במתנה לאחר³¹, והתנה עם המוכר שאם יתרצו במתנה יקחנו ויתן דמיו³², ואם לא

²⁵ נה"מ (סימן שמא סק"א).

²⁶ מהנ"א (ה' שאלה סימן ז), כיון שלא קבע לו זמן, מיד כשהודיעו כלתה שאלתו, אבל בקבע לו זמן, אף על פי שיכול להחזירו תוך זמנו, כל זמן שלא החזירו ממש אינו נפטר מאונסין, ואפילו אמר לו שאינו צריך עוד לחפץ, אינו נפטר בכך. והסביר המחנ"א הטעם שכל זמן שלא החזירו יכול השואל לחזור מדיבורו ולהשתמש בו עד סוף הזמן שקבע מתחלה, ולא חזרה לרשות משאיל. ומשמע שבלא קבע זמן והודיעו שאינו צריך עוד, הו"ל ככלתה שאלתו ושוב אינו יכול לחזור ולהשתמש בו.

²⁷ שו"ע ונוכח מ שם

²⁸ רמ"א שם

²⁹ נה"מ (שם ס"ק יג), דכיון שהיא נו"נ ה"ו כאילו קנה חפץ דקיי"ל שמקחה קיים, וה"נ קבלה מיד השואל ופטרה אותו מחיוביו. אבל אם אינה נו"נ, נהי דאינו נפטר מדין חזרה, מ"מ דינו כשומר שמסר לאשתו

³⁰ שו"ע חו"מ ונו"ב קפו א

³¹ כגמרא ובשו"ע כתבו ע"מ לשגרן לבית חמיו, ופירש"י סבלונות לארוסתו, ולכאורה נראה דלאו דוקא, דה"ה כדי ליתנו במתנה לאדם אחר, אלא שאפשר עפ"י מ"ש הפוסקים שהנאתו נמשכת גם לאחר שלא רצו לקבלו ממנו, והנאה זו שייכת יותר בסבלונות שמחזיקים לו טובה שהקדים בסבלונות, ועיין מאירי שכתב שהם בחזקת לקוחים מפני שהורגלו לקבל, ואפשר שבאדם אחר לא שייך טעם זה, ומ"מ נראה שכל שדומה לבית חמיו אין בזה ג"מ, ואורחא דמילתא נקט. פתחי חושן חלק ג פרק א הערה סט וחלק ח פרק יג הערה לו

³² וכתב הגה"מ דהא דבעינן קייצי דמיה לא הוצרך לכתוב כאן, דכיון שנוטלן ע"מ לשגרן לבית חמיו, מסתמא איירי שדמיו קצובין, דאל"כ איך משגר מתנה בלי קציעת דמים, הרי אם ירצו לקבל ממנו לא יוכל לחזור בו, ויתכן שהמוכר ידרוש ממנו דמים מרובים, ולכן לא הוצרכו להזכיר פרט זה, אמנם מה שלא הזכירו פרט דזבינא חריפא, או שחביב בעיניו כתב הגה"מ לחלק עפ"י מ"ש הפוסקים בהא דחייב בהליכה אם הוא מטעם שואל או מטעם לוקח (עי' להלן), והרמב"ם ס"ל דבהא דע"מ לשגרן אינו חייב אלא מטעם לוקח, ובוה חייב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

יתרצו יחזירנו לו ויתן לו שכר מועט, הרי הלוקח בהליכתו לבית המקבל חייב גם באונסין³³, ולאחר שלא רצו לקבלו ממנו, ועומד להחזירו למוכר, אינו חייב אלא בגניבה ואבידה כדין שומר שכר³⁴.

ד. ההוא גברא דזבין ליה חמרא לחבריה אמר ליה קא ממטינא ליה לדוכתא פלוני אי מזדבנא מוטב זאי לא מהדרנא ליה נהליך ... ובהדי דקא אתא אתניס ... חייביה ... חזרה דהאי הליכה ... אילו אשכח לזבוניה מי לא זבנה

בקייצי דמיה, משא"כ בהך דעי"מ לבקרו שאנו באים לחייבו מדין שואל, ולכן בעינן דוקא זבינא חריפא, ועי' כנה"ג שהאריך בביאור שיטת הראשונים, ועי' אור שמח ובאבן האזל.

³³ פירש הסמ"ע הטעם דכיון דקציץ דמי המקח ולקחו ה"ז לקוח בידו עד שידע שלא יקבלו ממנו בבית חמיו, ונראה כונתו דהוי לוקח נמור מעבשיו, אלא שהשאייר לו זכות שאם לא ירצו לקבלו ממנו יוכל לחזור, ונראה שכיון שתלה בדעת אחרים אין זה כתנאי שהוא לוקח ע"מ אם יקבלו ממנו, דא"כ כשנאנס החפץ ואינו בעולם חשיב כלא נתקיים התנאי והמקח בטל, ונראה מדברי הפוסקים שאם מכר ביותר מדמיהם שוב לא הוי בכלל דמיו קצובין. ולפי"ז נראה שהמוכר אינו יכול לחזור בכל אופן, כל זמן שלא הראהו לבית חמיו, וגם הלוקח אינו יכול לחזור, שהרי עד שלא יראנו לא השאיר לו זכות לחזור אלא אם לא ירצו לקבל ממנו, ומיד שהראה הכלי ונתרצו לקבל, חל המקח באופן מוחלט, ושניהם אינם יכולים לחזור, ואם לא נתרצו, נראה ששניהם יכולים לחזור ועיין פתחי חושן שם הערה מ

³⁴ וכתב הסמ"ע שמן האונסין פטור (שדין לוקח פקע ממנו) שהרי גילה דעתו בתחילה שאם לא ירצו לקבלו ממנו יחזירנה לו, והרי לא קיבלו, ואם משום ההנאה שהראה בו בבית חמיו (שלכאורה יש מקום לחייבו מדין שואל מחמת שנהנה), הרי הוא עכ"פ נותן להאומן כפי טובת הנאה שבו, מש"ה אין לו דין שואל אלא דין שוכר, שחייב בגניבה ואבידה, ומדבריו נראה שמעולם לא היה לו דין שואל, אלא בהליכה לוקח הוא, ומיד כשלא רצו לקבל ממנו, פסק דין לוקח ומתחיל דין ש"ש, וכן נראה דעת רוב הפוסקים. ובשער משפט מדייק מדברי הסמ"ע שלכן אין דינו כשואל מפני שנותן לאומן שכר הנאתו, ומשמע שאם לא התנה לתת לו שכר הנאה יש לו דין שואל וחייב באונסין אף בחזרה, ותמה השעמ"ש דבגמרא מוכח שאף שואל אינו חייב בחזרה אלא כשמחזיר תוך ימי שאלתו, אבל לאחר הזמן אינו אלא כש"ש, וכן מבואר בשו"ע סימן שמ סעיף ה, וא"כ הרי מיד שלא רצו לקבלו בבית חמיו כלתה זמן שאלתו, ואינו אלא ש"ש אף כשאינו נותן דמי הנאתו, וע"כ מפרש השעמ"ש שלא אמרו שלאחר הזמן דינו כשואל אלא כשהיה יכול להודיע אימתי כלה הזמן, אבל כשאינו יכול להודיע, מיד כשכלה הזמן כלתה שמירתו, וה"נ כלה זמן השאלה, ומ"מ מסיים השעמ"ש שלדינא נראה דאף אם אינו משלם לפי טובת הנאה אין לו דין שואל בחזרה, ובדלא קייצי דמיה, שאין להם דין לוקח, אף בהליכה אין דינו כשואל, משום דהנאה זו מה שמכבדים אותו בבית חמיו אינה הנאה להחשב כשואל, דהוי כשואל כדי לראות בה דהוי איבעיא דלא איפשיטא, כמבואר בסימן שמו סעיף י, עיין שם.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

סרסור המקבל שכר עבור טירחת מכירת חפץ, דינו כשומר שכר³⁵, אפילו לא קצב עמו שכר, אלא שאם ימכרנו יקבל אחוז מסוים או שכר קצוב, או שהתנו³⁶ שאם ימכרנו בכך וכך לא יקבל כלום, ואם ימכרנו ביותר יהא המותר, או חלק ממנו, בשכרו, דינו כשומר שכר על החפץ ועל המעות שקיבל תמורת החפץ³⁷.

וכן המקבל סחורה³⁸ על מנת למוכרה ואמר לו אם ימכרו במקום פלוני או עד זמן פלוני אתן לך דמים כך וכך, ואם לא ימכרו אחזירם לך, ונאנסו בין בהליכה בין בחזרה חייב לשלם, שהחזרה היא כמו ההליכה מכיון שאם היו מזדמנין לו קונים גם בחזרה היה מוכרם, ואם כן לעולם הם כלקוחים בידו עד שיחזירם לבעליהם³⁹.

יש אומרים שדין זה דוקא בדבר שיש לו קונים הרבה שיכול למוכרם בכל עת שירצה אפילו בביתו באלו הדמים שקצב, אלא שזה נטלם שהיה סבור למוכרם ביותר כדי שישתכר בהם, ומה שלא מכרם שהיה אומר טוב לי למוכרם בביתי, לכך הם כלקוחים בידו עד זמן שיחזירם, אבל אם הוא דבר שלא נמצא הרבה קונים בכאן ולכך שלחם למקום אחר, הרי שניהם נהנין בדבר ואינו חייב באונסין בחזרה אלא בגניבה ואבידה בדין סרסור,

ואם קצב לו דמים ואמר לו כל מה שתמכור ביותר מזה נחלוק בינינו, הרי זה גם כן אינו אלא כסרסור שפטור מאונסין וחייב בגניבה ואבידה, שהרי המוכר רצה ליהנות כמו הלוקח.

³⁵ שו"ע ונו"כ קפה ז

³⁶ סמ"ע שם ס"ק יח ורמ"א סימן קפו סעיף ב.

³⁷ שו"ע סימן קפה סעיף ז ובסמ"ע שם ס"ק יח, ואפילו בשעת הליכה שיתכן שלא ימכרנה ונמצא שלא יקבל שכר כלל, כיון שיש צד שירויה בזה נעשה ש"ש, וכ"ש לאחר שמכר שהוא ש"ש על המעות, ובדברי גאונים (כלל זה סימן סט) כתב בשם זרע יעקב (סימן כה) שעל המעות דינו כשואל כיון שיכול להשתמש בהם, וכ"כ הב"י (סוף סימן רצ"ז) בשם הרשב"ץ, אבל דעת הב"י שם שאינו אלא כש"ש כל זמן שלא נשתמש בהם (עי' פרק ה הערה סו), וכתב באורחות המשפטים (כלל ח סימן ב) שיכול המוחזק לומר קים לי, ומ"מ על הסחורה ודאי שאינו נעשה כשואל משום זכות ההשתמשות במעות, כמ"ש במשפט שלום (סימן קפו) בשם שו"ת הר המור (סימן מא).

³⁸ שו"ע ונו"כ שם ב

³⁹ גם בחזרתו הוא בודק אחר לוקחין למכור להן בריות, נמצא שלא גמר בדעתו להחזירו לבעליו האומן עד שיחזור לביתו ולא ימצא קונים, והרי הוא ברשותו בעת שנאנס מידו קודם חזרתו לביתו. סמ"ע שם ד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

**ה. שמור לי ואשמור לך שומר שכר... שמירה בבעלים היא
... דאמר ליה שמור לי היום ואשמור לך למחר**

כבר התבאר לעיל שם גם כשאינו נותן לו שכר בממון⁴⁰, אלא עושה לו טובה תמורת השמירה⁴¹, דינו כשומר שכר, וכן אם אמר לו שמור לי עבור טובה שעשיתי לך.

לפיכך האומר לחבירו⁴² שמור לי ואשמור לך, שניהם שומרי שכר זה לזה, אפילו אינם מקבלים שכר⁴³, וכן האומר שמור לי ואשאל לך חפץ, דין השומר כשומר שכר.

אולם בחיובי השומרים⁴⁴, וכן בחיובי שואל ושוכר, אמרה תורה⁴⁵ שאם היו הבעלים עם השומר במלאכה, פטורים מלשלם, ודעת רוב הפוסקים⁴⁶ לפטור אפילו בפשיעה, אבל מוזק בידים חייב אפילו בבעלים, ויש אומרים שהוא הדין שוכר ששינה ונאנס מחמת השינוי, חייב אפילו בבעלים⁴⁷.

⁴⁰ ערוה"ש שג ג

⁴¹ ומצינו בגבאי הקהל שיש אומרים שדינו כש"ש משום הנאת כבוד. אבל בכנה"ג (סימן רצא אות ב) משמע שגבאי הקהל אינו כש"ש, משום שבשומר צריך דוקא הנאת ממון, וכ"כ בשו"ת בעי חיי (חו"מ ח"א סימן ריז), ועי' להלן (סעיף יב). ועי' שו"ת אבנ"ז (או"ח סימן שכז) שדן אם החזקת טובה נחשב כשכר, ועי' ש"ך (סימן שו סק"ז) אם טובת הנאה נחשב כשכר.

⁴² שו"ע ונו"כ שהו

⁴³ שמה ששומר לו או משאל לו תמורת השמירה, זהו שכרו, ואין נ"מ אם שומרים זה לזה באותו זמן או בזמנים חלוקים, כמבואר בשו"ע שם, וכן בהשאלני ואשאל לך דינם כשוכרים זה לזה.

⁴⁴ שו"ע ונו"כ רצא כח ושמו א

⁴⁵ ועיקר פטור בעליו עמו נאמר בתורה בפרשת שואל (ומסתבר שלכן גם הטושו"ע הביאו פרטי הלכה זו גבי שואל), ובגמרא למדו דה"ה בכל השומרים. ובמעם הפטור בבעלים כתב בספר החנוך (מצוה ס) שמסתמא סמך על הבעלים שישמור הפצו, ואף על פי שאין הדבר תלוי אלא בהתחלת השמירה, לא הילקה תורה בכך. והספורנו כתב שאם גם הבעלים נשאל לו למלאכה יש קירוב דעת ביניהם שלא לחייבו רק בהחזרת החפץ. וכתב בנה"מ (סימן רצא ס"ק לד) שאין בעליו עמו פוטרו מדין שומר, אלא מחיוב תשלומין, וע"כ העלה שם שחייב ליטבע שבועת השומרים שאינה ברשותו, וגם חייב בשליחות יד, ודלא כהקצה"ח (שם ס"ק יח) שמסתפק בזה.

⁴⁶ שו"ע שמו שם ובסימן שא (סעיף א) לענין דיני שומרים בעבדים שטרות וקרקעות הביא דעת האומרים שפשיעה חשיב כמזיק, ולפי"ז גם לענין פטור בבעלים יהא חייב בפשיעה, אבל הרמ"א שם הכריע דפשיעה אינו כמזיק.

⁴⁷ חידושי רעק"א סימן שט

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

פטור בעליו עמו נאמר כשהיה הבעלים עם השומר במלאכתו בשעה שבא החפץ לרשותו⁴⁸, בין שבאו בבת אחת, בין שקדמת מלאכה הבעלים ועדיין עמו במלאכה בתחלת השמירה, ואז נמשך הפטור אף על פי שבשעת האונס או הגניבה כבר נגמרה מלאכת הבעלים⁴⁹. קדמה תחלת השמירה למלאכת הבעלים, ואף על פי שהיה עמו במלאכה בשעת החיוב, חייב.

צריך שיהא הבעלים עוסק במלאכה ממש בשעת תחלת השמירה, אבל במה שהסכימו ביניהם שיעשה עמו מלאכה, יש אומרים⁵⁰ שאינו נקרא התחלת מלאכה לענין זה, אא"כ כבר מזמין ומכין עצמו למלאכה, ויש אומרים⁵¹ שגם הכנה אינה כהתחלת מלאכה, ויש אומרים⁵² שמשעה שהבטיח לעשות עמו מלאכה חל דין בעליו עמו. לא היתה המלאכה מזומנת לעשות מיד אלא לזמן מאוחר, לכו"ע אין אמירה, או הכנה, מועילה לפטרו מדין שמירה בבעלים⁵³.

לפיכך האומר לחבירו שמור כלי שלי ואשמור לך כלי שלך, הרי הם כל אחד לחבירו כעמו במלאכה⁵⁴, ודוקא כשהסכימו להתחיל בשמירה זה לזה

⁴⁸ בשו"ע כתב אם משך, ומשמע שתלוי בשעת משיכה שאז מתחייב כדין שומר, וא"כ לדעת החולקים שהשומר מתחייב משעת סילוק הבעלים משמירה, ה"נ לענין זה תלוי בסילוק הבעלים, וכ"כ הב"ח, וכ"כ בהגהות חכמת שלמה בנגליון השו"ע, ותמה על הרמ"א שלא הזכיר דעת החולקים. אבל בנה"מ (סימן רצא ס"ק יא) בפירוש דברי הסמ"ע (שם) משמע שבסילוק הבעלים משמירה לא מיקרי התחלת שמירה לענין פטור בבעלים, אלא תלוי בהתחלת השמירה ממש, ולפי"ז שפיר השמיט הרמ"א דעת החולקים.

⁴⁹ שו"ע ונו"כ שם ב

⁵⁰ שו"ע ונו"כ שם ג

⁵¹ הגר"א (שם סק"ג) בדעת הרמב"ם.

⁵² (כ) ש"ך (שם סק"א) בדעת הרא"ש, וכן נראה דעת המאירי (ב"מ ריש פרק השואל ד"ה ממה).

⁵³ סמ"ע (שם סק"ד), וכתב שגם הרא"ש מודה לזה, והט"ז תמה עליו, עיין שם. ו

⁵⁴ ובשו"ת בית יצחק (ח"ו"מ סימן כב) הביא בשם בית שמואל אחרון (סימן נו) שכתב ליישב דברי הש"ך בסימן עב (ס"ק בא) דמשמע דס"ל שאין דין שמירה בבעלים במשכון עיסקא, משום שיכול לחזור בו, ודלא כסברת התומים, והבי"צ דחה דבריו דכשמתחיל במלאכה לא איכפת לן אם יכול לחזור או לא, ועוד כתב הבי"ש טעם אחר משום שמתעסק לטובתו, ודמיא למ"ש הרמ"א (סימן שמו סעיף ד) שאם עושה מלאכה לטובתו לא מיקרי בבעלים, וגם זה דחה הבי"צ דכל שעושה לטובת שניהם מיקרי שאלה בבעלים, וה"נ בעיסקא עושה גם לטובת המלוה, ותשובת הר"ן ע"כ צריך לפרש שלא היה בבת אחת וכמ"ש הנה"מ. אלא שהביא הבי"צ מדברי החת"ס בתשובה (ח"ו"מ סימן צ"ז) בשם אגרות הרמב"ם, וביאר החת"ס שיטת הרמב"ם דלא הוי שמירה בבעלים אלא בשמור לי ואשמור לך שגופו משועבד לו לשמור, אבל אם באו להפקיד זה אצל זה בסתם, ואילו רוצה אחד מהם יכול לחזור מהשמירה אין גופו משועבד ולא הוי בבעלים, וכן כשהיה שאל או שכור אצלו והפקיד אצלו בחנם הוי בבעלים, וזה כסברת הבי"ש דלעיל, ולא הוי בבעלים, וכן כשהיה שאל או שכור אצלו והפקיד אצלו בחנם הוי בבעלים, וזה כסברת הבי"ש דלעיל, וכתב הבי"צ שיש לפרש דברי הרמב"ם באופן אחר, אבל

תרומות והנצחות | בנק הדואר | ה"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

בבת אחת⁵⁵, אבל אם אמר לו שמור לי היום ואני אשמור לך למחר או בזמנים חלוקים אפילו באותו היום⁵⁶, אפילו הסכימו לשמור זה לזה בחנם דינם כשומרי שכר, אבל אין להם דין שמירה בבעלים⁵⁷.

**ו. שמור לי ואשמור לך השאילני ואשאילך שמור לי
ואשאילך השאילני ואשמור לך כולן נעשו שומרי שכר
זה לזה ... דאמר ליה שמור לי היום ואשמור לך למחר**

האומר לחבירו השאילני כלי ואשאיל לך כלי, יש אומרים⁵⁸ שגם בזה נחשב כל אחד לשני עמו במלאכה, שהרי נעשה שומר על הכלי השאול אצלו, ויש אומרים⁵⁹ שאין דינם כעמו במלאכה. ואם אמר לו השאילני היום ואשאיל

פשות לשון הרמב"ם נראה כהחת"ס, וסיים ג"כ שצריך ליישב דברי הר"ן משום שיכול להחזיר לו הספר, ועיי"ש שהאריך לדון במשכון שקיבל קודם נתינת המעות, וכן בדין אם מתעסק יכול לחזור בו, וכן במפתחות שם מדברי חתנו בזה, ועיי" שו"ת מהר"י אסאד (ח"ג סימן רכב).

⁵⁵ תליא בפלוגתא הנוכרת אם צריך דוקא התחלת מעשה או עכ"פ הכנה, או די באמירה בעלמא, וה"נ תליא אם האמירה היתה בבת אחת או התחלת השמירה.

⁵⁶ ש"ך שה ה

⁵⁷ משום שאינם עסוקים האחד במלאכת חבירו בהתחלת השמירה, והיינו כשומן השמירה של הראשון נגמר קודם התחלת השמירה של השני, אבל אם זמן הראשון נמשך לאחר התחלת שמירת השני, כגון שמור לי מהיום ג' ימים ואשמור לך מחר ב' ימים, לגבי הראשון אין פטור בבעלים, אבל לגבי השני הרי בשעה שהתחיל עדיין הראשון במלאכתו. ובמחנ"א (הלכות שומרים סימן לח) כתב שאם לאחר שהפקיד אצלו מסר הנפקד למפקיד הפיץ לשמור (בזה פשוט שלא נעשה ש"ש, שהרי לא תלה השמירה במה ששמר לו), אם הוא ש"ח לא מקרי הראשון עוסק במלאכת השני שיחשב לגבי השני כשמירה בבעלים, דש"ח אינו מקרי עוסק במלאכה, דכיון שנתנו במקום הראוי אין עליו שום חיוב, משא"כ ש"ש שצריך להיות יושב ומשמר, וכן שואל, מיקרי עוסק במלאכת הנפקד, ונמצא שהשני פטור מדין שמירה בבעלים, עיין שם.

⁵⁸ רמ"א סימן שה סעיף ו בשם הרמ"ה, וכן דעת הרמב"ם לדעת קצת אחרונים. ומה שתמה הש"ך (סק"ד) על מה שכתב הרמ"א בשם יש אומרים, לא הבנתי, שהרי לשיטת רש"י אינו כן. פתחי חושן חלק ג פרק ו הערה מד

⁵⁹ רמ"א שם כשיטת רש"י, וביאר בנה"מ (סק"ב) הטעם שאין השואל נקרא עוסק בשמירת החפץ, שהרי להנאתו הוא שומר, ונראה דדמיא לנשאר הבעלים להטעין בהמתו, כמבואר לעיל (סעיף ו), אלא שמ"מ נראה שאין דינם כשואלים אלא כשוכרים, שהרי כל אחד מקבל שכר במה שחבירו חוזר ומשאיל לו, ומ"ש הנה"מ שכל הנאה שלו, נראה דלאו דוקא נקט. והסמ"ע (ס"ק יג) מדויק מלשון הרמ"א דדוקא כשעשה בן מעצמו, אבל אם תלה זה בזה, שוב תליא בפלוגתא, וזה עפ"י סברתו לעיל סקי' להסביר דעת הרמ"ה דכל שתלה זה בזה מיקרי עמו במלאכה, ששאר האחרונים חולקים על הסמ"ע בסברתו, וגם בזה כתב הש"ך (סק"ט) דאין נ"מ ואפילו תלה זה בזה מודה הרמ"ה, ובפעמוני זהב כתב בשם מאמר קדישין שסובר כהסמ"ע, ומדייק בדברי הרמ"א שכתב דשמעון אינו שומר לראובן כלום, ולפנינו ליתא לתיבת כלום בדברי הרמ"א, ועיי" שו"ת גור ארי' יהודא (חו"מ סימן קכה).

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

לך למחר⁶⁰, לכו"ע אין דינם כשמירה בבעלים, אולם דין שמירתם כדין שומר שבר.

אמר לו שמור לי היום ואשאל לך בלי למחר⁶¹, או השאילני היום ואשמור לך למחר, אין כאן שמירה בבעלים, שמור לי ואשאל לך באותו זמן, או השאילני ואשמור לך, יש אומרים⁶² שיש דין שמירה בבעלים, ויש חולקים⁶³.

דף פא:

ז. ההוא גברא דאוגר ליה חמרא לחבריה אמר ליה חזי לא תיזול באורחא דנהר פקוד... אין באורחא דנהר פקוד אזלי ומיהו לינא מיא

מעשה באחד⁶⁴ שהשכיר חמור לחבירו ואמר לו לא תלך בו בדרך נהר פקוד שהמים מצויין שם אלא בדרך נרש שאין בה מים הלך בדרך נהר פקוד ומת החמור ולא היו שם עדים שמעידים באי זה דרך הלך אלא הוא מעצמו אמר בנהר פקוד הלכתי ולא היו שם מים ומחמת עצמו מת ואמרו חכמים הואיל

⁶⁰ שו"ע ונו"כ שם ובסימן שמו סעיף ה, וכמ"ש לעיל, שאין בעליו עמו בתחלת השמירה, וגם בזה נראה שדינם כשוכרים זה לזה, ומ"ש בשו"ע שומרי שבר לאו דוקא.

⁶¹ שו"ע סימן שה סעיף ו, ובה כו"ע מודים, שהרי אין האחד עוסק במלאכת חבירו בשעת שמירה או בשעת שאלה

⁶² טור (שם) בשם הרמ"ה, ויש אומרים שכן דעת הרמב"ם והמחבר שנקטו אופנים אלו בלמחר שנעשו ש"ש זה לזה, וכן משמע במאירי בשיטת הרמב"ם. ותמה הטור שבשמור לי ואשאלך אין המפקיד, שהוא המשאל, במלאכה עם הנפקד, שהוא השואל, אלא כליו שאל לו, ובהשאילני ואשמור לך אין המשאל עם השואל כלל לא הוא ולא כליו, ע"כ. ועיי' בב"י מ"ש לבאר דברי הטור, וכן בב"ח ופרישה, ומ"ש הסמ"ע (סק"י) ליישב דברי הרמ"ה, עיי' בט"ו שדחה דבריו, והש"ך (סק"ו) כתב לתרץ דברי הרמ"ה בשמור לי ואשאלך, שמיד כשזה מקבל הכלי לשמור, מחויב זה להשאיל לו הכלי שהבטיח לו, וכאילו נעשה הכלי של שומר והמשאל חייב לשמרו עבורו, וה"ז כאילו עמו וכן בהשאילני ואשמור לך, דמירי שאינו נותן לו הכלי השואל מיד, משא"כ בהיום ולמחר הרי אינו מתחייב בכך עד למחר, ולא חל עליו חובת שמירה בעת השאלת הכלי הראשון. ובנה"מ (סק"ג) תמה על חילוקו של הש"ך, והט"ז פירש קצת בדרך אחרת, שמיד משועבד ליתן לו הכלי או להראות לו היכן הוא, ובה מיושב יותר החילוק בין מיד לבין היום ולמחר, ואפשר שזהו גם כוונת הנה"מ.

⁶³ רמ"א (שם) כשיטת רש"י (וצ"ע למה נקט הרמ"א שהשומר הוא ש"ש, הרי גם השואל יש לו דין שוכר שהוא כש"ש), ומדברי הש"ך (סק"ו) נראה שתפס עיקר דינא כדעת הרמ"ה והרמב"ם, והט"ז כתב שמספיקא אין להוציא ממון נגד דעת הרמ"ה והרמב"ם.

⁶⁴ רמב"ם הלכות שכירות פרק ד הלכה ג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

ויש עדים שהמים בנהר פקוד מצויין חייב לשלם שהרי שינה על דעת הבעלים ואין אומרים מה לי לשקר במקום עדים.

ח. מה לי לשקר במקום עדים לא אמרינן

כבר התבאר במסכת כתובות דף כז: מיגו במקום עדים לא אמרינן⁶⁵, ואפילו במקום שאינו עדים ממש רק כמו אנן סהדי. וכן שתי כיתי עדים המכחישות זו את זו, אף שיש לכת אחת מיגו או שיש לבעל דין מיגו, אינו מועיל, שמיגו לא עדיף מעדים⁶⁶, ואפילו אם מכחיש עדים בדבר שאין מחייבין אותו ממון, כגון שאמר לא עברתי בצד עמוד פלוני ועדים מעידים שעבר, אינו נאמן במיגו להכחיש עדים, שאין אומרים מיגו במקום עדים.

ט. אמר לו הנח לפניך אינו לא שומר חנם ולא שומר שכר ... הא סתמא ולא כלום

⁶⁵ נתיבות המשפט כללי מיגו (אחרי סימן פב) קיצור כללי מיגו
⁶⁶ ולמי שיש לו מיגו והעדים אומרים כדבריו הוי כיש לו שתי כיתי עדים ולהשני יש לו כת אחת, ולפי שיש לו כת המכחשת העדים, כיון דתרי כמאה (מ"מ) הוי כשתי כיתי עדים המכחישות. שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

כבר התבאר שם אין השומר⁶⁷ מתחייב אלא כשביקשו בעל החפץ⁶⁸ לשמור, והוא יקבל עליו לשמור, ואף אם אמר לו הנח לפני⁶⁹, הרי זה בקיבל לשמור⁷⁰, אבל אם אמר הנח לפניך אינו נעשה שומר⁷¹.

אמר לו הנח סתם, אין זה קבלת שמירה, ואם יודע שהבעלים עומד לילך משם, יש אומרים⁷² שנעשה שומר.

י. אם הנניס ברשות בעל חצר ... אינו חייב עד שיקבל עליו בעל הבית לשמור

⁶⁷ שו"ע ונו"כ רצא ב

⁶⁸ מחנה אפרים (ה' שומרים סימן א) בשם המכילתא, וכ"כ בנה"מ (סימן רצא סק"ב) בשם כמה ראשונים. וכתב עוד שאם הוא במקום שמסתמא צריך שמירה, כשנותן לידו או מכניס לביתו מסתמא כונתו שישמור לו (במבי"ט ח"א סימן רצא מצדד לומר שכל שנתן לידו, אפילו בסתם נעשה שומר. ובשו"ת קול בן לוי סימן צ כתב שמדברי הריב"ש סימן קע לא משמע כן), וכתב עוד המחנ"א (שם) שכל שמוכח שנתכוין לשמירה א"צ שיוכיר לשון שמירה, כגון שאמר תפוס לי חפץ זה עד שאחזור דודאי כונתו לשמירה, דמי ישמרנו. ובערוה"ש כתב שאם הזכיר השומר לשון קבלת שמירה א"צ שיוכיר המפקיד, והוא שומר גמור.

ונראה שהמשאל ביתו לאחר והוא עוזב את הבית, מסתבר שהשואל נעשה שומר על כל חפצי הבית, אפילו לא השאלים לו. ואם קיבל השואל שמירה על חפצי הבית, אה"נ שנעשה ש"ש משום ההיא הנאה.

ונסתפקתי בשנים שעומדים לעבור בקורת מכס והאחד יכול להעביר הסחורה ברשות, ומסר לו חבירו חפץ שיעבירו, אם נעשה גם שומר על החפץ, וצ"ע למעשה. ובנה"מ (סק"ב) כתב שמעשה בא לידו שנתן אחד לחבירו ברעש מלחמה להניחו במטמון שבקרקע ביתו, ואחר כלות הרעש הוציא הנפקד את שלו והודיע למפקיד שיוציא גם את שלו, ואח"כ נגנב הפקדון, ופסק שאפילו שבועה אינו חייב, שלא נעשה שומר כלל כיון שלא אמר לו שמור לי, והמקום א"צ שמירת בעלים, ולא מוכח מענינו שנתכוין לשמירה. פתחי חושן שם פרק ב הערה מט

⁶⁹ הט"ז מדויק מדברי הרא"ש שדוקא כשאמר הנח לפני, אבל הנח כאן, הוי כהנח סתם.

⁷⁰ כתב בש"ך (סק"ד) בשם המ"מ (פ"ב מה' שכירות ה"ח) שלדעת האומרים ששומר אינו מתחייב אלא בקנין צריך לומר שהניחם לפניו בסימטא בתוך ד' אמותיו, וכ"ש כשהניחם בחצירו, אלא שבגמ' משמע דאיירי בשוק

⁷¹ וכתב בקצה"ח (סק"ב) דכל שאינו שומר אינו חייב בדיני שליחות יד שלא נאמרו רק בשומרים, ומ"מ חייב כדין גנב וגזלן, כמבואר בפרק ה (סעיף ב), אלא שצ"ע דא"כ אף בלא אמר הנח לפניך חייב בזה. ומשמע בש"ך (סק"ו) ובנה"מ (סק"ו) שבאומר הנח לפניך, אפילו הסכים עמו מתחלה שישמור לו, ואפילו הבטיח לו שכר על השמירה, כיון שבשעת הבאת החפץ אמר לו הנח לפניך, הרי כאילו חזר בו מהשמירה, וצ"ע בזה. ונראה שתלוי לפי הענין

⁷² סמ"ע (שם סק"ה), ומפרש כן דברי הרא"ש בתשובה, דכיון שידוע שהמפקיד הולך, ולא יוכל לשמור חפצו, ודאי מה שאמר לו הנח הוי בקיבל לשמור, ונראה שהסכים עמו הש"ך (סק"ז) והנה"מ (סק"ח שם). ו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

כבר התבאר במסכת ב"ק מז: אם הכניסו⁷³ ברשות בעל החצר, שבעל החצר נתן רשות לאחד להכניס שורו לחצירו והזיק שור אותו אחד לשור בעל החצר פטור בעל השור.

ואם הזיק שור בעל החצר לשור הנכנס ברשות, פטור, אלא אם כן קבל עליו בעל החצר שמירתו⁷⁴. וי"א⁷⁵ שכיון שנתן לו רשות ליכנס הוי כאלו קבל עליו שמירתו.

ודוקא בנוקין דאתו ליה מבעל החצר, אבל בנוקין דאתו ליה מעלמא, אינו חייב עד שיקבל עליו שמירתו.

אך אילו הזיקו בעל החצר בעצמו לשור הנכנס לדעת שידע בו שנכנס אף שנכנס שלא ברשות אפילו בשוגג חייב משום שאדם מועד לעולם⁷⁶.

וכן אם בקש מחבירו⁷⁷ שיתן רשות להכניס בהמתו או פירותיו לחצירו, ונתן לו רשות ולא פירש כלום בשמירתו, אינו חייב בשמירתו כלל. ויש חולקין שנחשב כקיבל שמירה כמו שהתבאר⁷⁸, ודוקא בהצר אבל אם הכניס לבית בעל הבית ברשות סתמא דמילתא קיבל עליו בעה"ב שמירה לכו"ע⁷⁹.

**יא. הנא שוקא לאו בר נטורי הוא אנח ותיב נטר לך קאמר
ליה ... הנא הנח ואנא מנטרנא קאמר ליה דאי סלקא**

⁷³ שו"ע ונו"כ שצח ה

⁷⁴ המחבר פסק כרבי [ב"ק מ"ז ע"ב] דס"ל דאף שנתן לו רשות לראובן להכניס שורו, מ"מ לא קיבל עליו שמירת שור. סמע שם ו

⁷⁵ רמ"א שם כדעת הפוסקים כרבנן דס"ל דמסתמא קיבל עליו שמירת שורו, כיון דבעל החצר הוא מסתמא הוא ובני ביתו הן בחצירו, משא"כ זה שהכניס שורו דלא נשאר עומד שם לשמור שורו שלא יזיק לבעל החצר. סמ"ע שם

⁷⁶ סמ"ע שם ז

⁷⁷ שו"ע ונו"כ רצא ג

⁷⁸ רמ"א שצג א

⁷⁹ כן הוא בהגה"א פר' הפרה מא"ז וכן עיקר ומ"ש בתשוב' הרא"ש שבטור זהו בבית הנפקד כו' אין חולק ע"ז אלא פירושו כמ"ש הב"ח ע"ש וגם דברי הסמ"ע ס"ק ה' יש לפרש כן. ש"ך שם ח

תרומות והנצחות | בנק הדואר | ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

דעתך הנח ותיב ונטר קאמר ליה אי לאותבה רשותא בעי למשקל מיניה

מי שהיה מהלך בדרך או בשוק⁸⁰, ואמר לו חברו הולך עמך אלו המנעלים וכיוצא בו ואמר לו הניחם כאן על החמור, והניחם שם על החמור, ולא קבלם הנפקד לידו אלא כמו שהניח המפקיד על החמור כך הולכים ולא קשרם, והלך לו הנפקד מן הצד להסך את רגליו והניח החמור על אם הדרך ונאברו המנעלים, הרי זה שומר הנם על המנעלים והוא ליה פושע במה שהניחם כך בלתי קשורים על החמור והפליג ממנו והניחו לברו על אם הדרך, שאע"ג דלא אמר ליה אלא הניחם כאן סתם, לא אמרינן דהנה סתם אינו אפילו שומר הנם אלא כשהוא במקום המשתמר שכונתו הנה ושמור לך, אבל בדרך וכיוצא בו ודאי הנה ואשמרנו לך אמר לו, שכן דרך כל חמר שומר חמורו בעצמו שאם לא ישמרם ודאי יאברו, ויש חולקין וסבירא ליה שגם בכגון זה צריך שיאמר הנה לפני ובלאו הכי פטור.

**יב. המלוה את חברו על המשכון ואבד המשכון ... יכול
לומר לו כלום הלויטני אלא על המשכון אבד המשכון
אברו מעותיך אבל הלוחו אלף זוז בשטר והניח לו משכון
עליהם דברי הכל אבד המשכון אברו מעותיו**

⁸⁰ שו"ע ונו"כ רצא ב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

עוד התבאר שם שהמלוה על המשכון, בין שמשכנו בשעת הלואה ובין שלא בשעת הלואה⁸¹, יש אומרים⁸² שדינו כשומר שכר⁸³ על המשכון⁸⁴, ולשיטה זו אם נאבד המשכון או נגנב, אם המשכון שוה כדמי החוב אין לאחד על חבירו כלום, ואם שוה פחות מדמי החוב משלם הלוח היתרון, ואם שוה יותר מהחוב מחזיר המלוה היתרון.

ויש אומרים⁸⁵ שאין דינו אלא כשומר חנם⁸⁶ על המשכון, ולכן כשנגנב או נאבד אף על פי ששוה יותר מהחוב אינו צריך להחזיר ללוח היתרון, אבל מה ששוה המשכון כנגד החוב הפסיד ואינו יכול לגבות מן הלוח⁸⁷.

⁸¹ עיין ש"ך סימן עב סוף סק"ט ובסימן צו סק"ה שאם משכנו שלא ברשות חייב אף באונסין (וכתב באמרי ברוך בשם הריטב"א שאם נאנס חייב כשעת לקיחת המשכון), ובקצה"ח סימן עב סוף סק"ג ובסימן צו סק"ח כתב שאין דינו כגזלן, שהרי נמלו בחובו, ומה שחייב באונסין אינו אלא משום דמסתמא ע"ד כן נמלו שאם יאבד יאבדו מעותיו, והיינו דוקא כנגד מעותיו, אבל שלא כנגד מעותיו פטור מאונסין, ודלא כדמשמע מדברי הש"ך. וצ"ע שבשו"ע סימן שנט סעיף ו כתב בהדיא שהחומץ משכון שלא ברשות ב"ד, אף על פי שחייב לו ה"ז גזלן, ואצ"ל אם נכנס לבית חבירו ומשכנו (עי' ש"ך שם שדן אם נפסל לעדות, ועי' שו"ת שב"י ח"א סימן קנב), שוב ראיתי שבשו"ת אחיעזר ח"א סימן כב עמד בזה, עיין שם באריכות, ובאבן האזל פ"ז מה' מלוה שו"ע ונו"כ עב ב

⁸³ שנהנה מפרוטה דרב יוסף, והיינו שבשעה שעוסק במצות הלואה ופטור באותה שעה מלתת פרוטה לעני, בההיא הנאה נעשה ש"ש, ודעת כמה פוסקים דלאו משום פרוטה דשעת הלואה הוא אלא משום שעת שימור וניעור, והיינו בשעה שטורח בשמירת המשכון פטור מלתת פרוטה לעני מדין עוסק במצוה, עי' ש"ך סק"י ובנה"מ סק"ז

⁸⁴ ומבואר בפוסקים שהמלוה דינו כשומר וצריך לעסוק בשמירת המשכון כדין כל שומר בפקדון, והיינו בשיטתו ונייעור וכיוצא בזה כמו שנתבאר בסימן רסו גבי אבידה ובסימן רצב גבי פקדון (וכשמשתמש במשכון לצורך שמירתו, נראה שגם מותר ליהנות בעת ההשתמשות, באופנים שמותר באבידה ובפקדון, ואין בזה משום רבית, כיון שאינו נהנה מן הלוח אלא משום צורך המשכון), ומבואר בש"ך סימן עב ס"ק קסז שבזה חמור משכון מפקדון, שבפקדון אם המפקיד בעיר פטור משימור ונייעור, שיבא המפקיד עצמו ויקחנו לשמחו ולנערו, אבל במשכון לא יתן לו המלוה. ובערוה"ש סוף סימן רצב כתב שגם לבא לבית המלוה ולנערו שם אינו יכול, שהמלוה יקפיד עליו.

⁸⁵ רמ"א שם ולמעשה סיים הרמ"א שמספיקא לא מפקינן ממונא, ועי' ש"ך ובאחרונים שם לענין מענת קים לי. ⁸⁶ לדעת כמה פוסקים דהלכה כרבה דלית ליה דין פרוטה דרב יוסף, ודעת הש"ך ס"ק יז שאפילו להפוסקים כרבה, היינו דוקא במשכנו בשעת הלואה, אבל שלא בשעת הלואה, מ"מ קונה מדר' יצחק ונעשה ש"ש משום שיכול לקדש בו אשה, או משום דתפוס ליה אזווי (בשער המלך פ"ה מה' אישות מסתפק אם מדר' יצחק קונה שיהא חשוב לכם לענין לולב ביום טוב ראשון, ועי' אורח"ח סימן תרמט סעיף ד ובהגהות מהרש"ם שם, ובאמרי בינה סוף חלק או"ח אות יג).

⁸⁷ אף על פי ששומר חנם פטור מגניבה ואבידה, כתבו הסמ"ע והש"ך בשם התוס' דהוי כאילו התנה בפירוש שאם יגנב או יאבד יפסיד חובו.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא מציעא

לדעת האומרים שדינו כשומר חנם, אף בהלווהו פירות הדין כן⁸⁸, אבל בהלוואה על צד ריוח⁸⁹, לכו"ע דינו כשומר שכר על כל המשכון, וכן אם משכנו עבור חוב מכירת סחורה, שהמוכר נהנה מכך. ויש אומרים⁹⁰ שהוא הדין במשכון שעשאו אפותיקי מפורש לגבות ממנו דינו כשומר שכר על כל המשכון.

אם פשע המלוה בשמירת המשכון, לכו"ע חייב⁹¹, ואם התנו בפירוש שאינו מקבל אחריות המשכון, אפילו כשומר חנם אינו, ופטור אפילו מפשיעה⁹².

נאנס המשכון, לב' השיטות פטור המלוה⁹³, וצריך הלוה לשלם לו עד פרוטה אחרונה, אלא שיש אומרים שאם משכנו שלא בשעת הלואתו.

⁸⁸ עיי' שו"ע סימן עב סעיף ב' ויש"ך שם ס"ק מז' בדעת הרמ"א

⁸⁹ והמעם עפ"י מ"ש התוס' שבהלוואה אינו נעשה ש"ש בהחיא הנאה דתפיס ליה אזוזי, שהרי אילו לא הלווהו לא היה צריך למשכון, ואינו נהנה בהלוואה, משא"כ באומן נעשה ש"ש שהרי נהנה בשכר מלאכתו, וא"כ גם בהלוואה בריוח הרי נהנה, ושייך שוב המעם דתפיס ליה אזוזי. והתומים כתב שבהלוואה בעיסקא, כיון שמחציתו פקדון ה"ז כשמירה בבעלים, ובערך ש"י האריך בזה, וכתב בשם שו"ת הרח"כ שאם לקח המשכון קודם נתינת המעות, הרי כבר נתחייב המלוה בשמירתו קודם שנתחייב המתעסק בשמירת העיסקא, ואין כאן שמירה בבעלים, ובשו"ת שו"מ מהדו"ג ח"ג סימן מז' כתב דסוגיין דעלמא דלא כהתומים, ועיי' ישועות יעקב שם, שו"ת גור ארי' יהודא חו"מ סימן קכה, ובר"נ כלל נד סימן מא, ארחוה"מ כלל מת.

⁹⁰ נה"מ שם ס"ק יא, וביאר בערוה"ש דהיינו שאמר לו שאם לא ישלם עד זמן פלוני יוחלט המשכון, והוי קצת כשלו, ומ"מ סיים שאם נאנס פטור וחייב הלוה לשלם לו.

⁹¹ רמ"א שם

⁹² שו"ע ונו"כ שם ז' ואם הזיקו חייב, עיי' קצה"ח ונה"מ שם, ועיי' חידושי רעק"א סימן שה סעיף ד'

⁹³ שו"ע ונו"כ שם שהרי אפילו ש"ש פטור מאונסין, והיינו כשהוברר שנאנס, ועיי' בנו"כ שם לענין נאמנות המלוה. ואפילו לסברת התוס' דהוי כאילו התנה שיפסיד חובו, היינו דוקא בנו"א דשכית, אבל באונס דלא שכית לא קיבל עליו. וכתב בשו"ת מהר"ם שיק חו"מ סימן מח שלפי טעם זה ה"ה בגניבה באונס, אף לדעת האומרים שש"ש דעלמא חייב, כמ"ש בסימן שג סעיף ב', במשכון שאינו מדין ש"ש ממש, אלא משום דהוי כאילו התנה, על גניבה באונס לא התנה ופטור, עיי' שם.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

